

Tremtinys

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRASTIS

2009 m. spalio 30 d.

Nr. 40 (870)

Eina nuo 1988 m.

spalio 28 d.

Mirusieji nemiršta – mus tebeturtina Jū Išminties langai

Spalio mėnesį Amžinybės vėjai ir iš Palangos išpūtė ketą labai brangių žmonių, vieniu padorumu, sążiningumu, kilnumu, kūrybingumu pasižymėjusių lietuvių. Greta širdies žmogaus – vyro senosiose Palangos kapinaitėse atgulė iš Vilkijos kilusi Lietuvos sklandytuvų konstruktoriaus Broniaus Oškinio žmona, entuziastinga palangiškių dramos sambūrio artistė, 1969 m. suvaidinusi Bekamienė spektaklyje „Amerika partyje“. Birutė Oškinienė buvo ne tik medikė, bet ir sklandytoja, dviejų talentingų menininkų – Gražinos ir Dovilės, mama. Kapinių smiltele užklojo ir inteligenčiško, mylimo ir gerbiamo gydytojo Jono Šipilio, apgailėto ir buvusių tremtinių, politinių kalinių, kūnų. Kūnų, bet ne sielą...

Iš Laiko pergamentų dažnai į mus prabylanti savo darbais, mintimis, „pomirčio metugėmis“ – knygomis, spalio 18-ają prie Lietuvos žemės prigludo habilituota daktarė, tautinės mokyklos kūrėja, Šviesos Motušė Meilė Matjotaitė-Lukšienė, pirmoji

(keliamas į 6 psl.)

Spalio 23 dieną Šiaulių kultūros centre atidaryta autoriunė Aldonas Traškinienės paroda „Trilogijos „Sibiro Alma Mater“ iliustracijos“.

Paroda, surengta prieš lapričio pirmąją, skirta tremtinių atminimui. Ne visiems žuvusiems už Tėvynės laisvę, nukankintiems GULAGO lageriuose ir mirusiemis Sibiro platybėse galime uždegti atminimo žvakelę. Ši paroda teigul bus pagerba jų atminimui.

Aldona Traškinienė – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šiaulių filialo tarybos narė, katalikiškosios „Sandoros“ pagrindinės mokyklos dailės mokytoja, trilogijos „Sibiro Alma Mater“ dailininkė. Tai jaunosios kartos dailininkė, dalyvavusi keliose kolektyvinėse parodose ir surengusi antrą autorinę parodą. Piešiniai atlikti ant balto popieriaus juodu rašikliu.

Aldona Kašelionytė-Traškinienė gimė 1963 m. Alytuje, tremtinių šeimoje, puose-lėjusioje religines ir tautines tradicijas, besilaikiusioje vertybė: Dievas, Šeima, Tėvynė.

„Manau, jog įgyvendinai

seną savo svajonę – dirbtį ir gyventi principais, kuriuos išugdė mano šeima. Šią galimybę man suteikė daugiau nei dešimties metų darbas abiejose Šiaulių katalikiškosios pakraipos mokyklose. Šiaudien galiu pasakyti, kad bene didžiausias mano laimėjimas yra tai, kad neatsisakiau savo principų, o pati didžiausia svajonė – nepamiršti į tuos principus, savo veiklą ir į aplinką žvelgti su šypsena, – sakė dailininkė.

Parodos svečiai su dailininkė Aldona Traškinienė

Pagerbė tarpukario šaulių atminimui

Iki šių metų rudens Biržų evangelikų reformatų kapinėse esantis miesto burmistro Fridricho Jakšto kapas buvo mažai kam žinomas. Nelikus artimųjų šį kapą prižiūrėjo tik geri žmonės net nežinodami, kad čia ilsisi raudonųjų partizanų nušautas buvęs aktyvus agronomas, va-

dovavęs Jauniesiems ūkininkams ir aktyviai dalyvavęs vienuomeninėje veikloje. Vokiečių okupantų prikalbintas Biržų miesto burmistras teidirbo keletą mėnesių. Okupantų organizuotas žydų šaudymas, žlugusi viltis atkurti Lietuvos neprisklausomybę pa-skatinė jį pasitraukti į uošvių

ūkį Parovėjoje. Tačiau iš čia ramiai gyvenantį žmogų surado Biržų giroje siautę raudonieji partizanai ir apkaltinę nebūtais dalykaus nušovė prie pat namų. Visų gerbiamuo žmogaus atminimą antroji bolševikinė okupacija ilgiems dešimtmeciams pasmerkė užmarščiai.

(keliamas į 3 psl.)

Prie Antano Gailiūno kapo kalba jo giminaitė Ona Griciūnienė

Tėvo ir senelių atminimui

Buvęs tremtinys, Šiaulių universiteto profesorius Vytenis Rimkus pristatydamas parodą pasidžiaugė jaunosios kartos dailininkės objektyviu tremties tematikos pajautimu. Menininkė nepatyrė tiesioginės tremties, bet augo tremtinių šeimoje, kurioje jautė lietuvių tautos tragediją. Šeima suformavo teisingą supratimą, o dailininkės talentas tragedijos pilnatvę leido atskleisti meninėmis priemonėmis. Dailininkė naudojo realistinį, simbolini

vaizdavimo būdą, tuo dar tiksliau atskleisdama tremties tragiskumą.

Trilogijos „Sibiro „Alma Mater“ sudarytojas, 1941 ir 1948 m. tremtinys Romualdas Baltutis padėkojo A.Traškinienei už bendradarbiavimą leidžiant knygas. Visos iliustracijos buvo atlirkotos be jokio užmokesčio. R.Baltutis pastebėjo dailininkės jautrią sielą ir gebėjimą suprasti tremties mastą ir tragedikumą.

Parodos atidarymo proga Aldoną pasveikino LPKTS Šiaulių filialo tarybos narės Valerija Jokubauskienė ir Onutė Cepienė. Valerija pasidžiaugė, kad jauni žmonės, buvusių tremtinių ir politinių kalinių vaikai, buriasi į sąjungą ir savo talentu prisideda prie skaudžios Lietuvos istorijos įamžinimo bei padėkojo už aktyvą veiklą LPKTS. „Sandoros“ pagrindinės mokyklos direktorius mokytojai linkėjo ateityje surengti dėgiu tokį parodą. Parodos atidarymo metu taip pat dalyvavo būrys buvusių mokinį ir svečių. Gausiai susirinkusieji sveikino dailininkę, linkejo kūrybinės sėkmės. Prie piešinių palinkė tremtiniai aptarinėjo savo praeitį, jaunimas klausėsi R.Baltučio prisiminimų, svečiai kalbėjosi apie auto-rės talentą ir gebėjimą visiems suprantamai atspindėti tremties tragizmą.

Merginos padainavo dzūkišką liaudies dainą, sugraudinusią iš Dzūkijos į Šiauliaus atvykusią Aldonos mamą ir visus lankytojus.

Stanislava
STAŠKUVIENĖ

Audronės Kavaliauskytės nuotr.

„Priminimai bendražygiams“ ir Seimui

Plačiai žinomas lietuvių publicistas, rašytojas Vilius Bražėnas išleido savo šeštąjį knygą „Priminimai bendražygiams“. Joje skelbiami 2004–2009 metais publikuoti straipsniai ir dialogai su žurnalistais. Patyrusio publicistikos grando kūrybos vertinti nesiimu, tačiau norėčiau atkreipti skaitytojų dėmesį į kai kurias aptariamas aktualijas. Knigos sutiktuvės vyko sostinės karininkų ramovėje spalio 25 d.

Pilielinės – kultūrinės veiklos branduoliai

„Labai nusivils tie, kurie knygoje ieškos pateisinimų savam abejingu-mui dalyvauti dvasinėje ir politinėje kovoje už LAISVE, už šeimą, tautą ir valstybę. Tokie čia nerad užtikrimo, jog kas nors kitas, gal kaimynas, gal kuri partija, gal valdžia atliks jo patriotinę ir pilielinę pareigą.“ Perspėja autorius įvadiniam žodyje.

„Tolygiai tikiu, kad ir nedidelės Lietuvos patriotų ryžtingos veiklos grupės gali ir privalo stiprinti mūsų tautos dvasią. (...) Esu iš tikrųjų matęs, kaip mažos, ryžtingai ir planingai veikiančios grupės politikoje „pajudina žemę“. Savo straipsniuose bandau nušvesti man žinomus kelius ir pastatyti įspėjimo keliaženklius ties politinių šunkeilių vilionėmis“, – teigia V.Bražėnas, remdamasis savo autentiška unikalia patirtimi. Jis siūlo konkretius piliečių būreių veiklos būdus, kurie galėtų nukreipti „politikos projektorių švesą į tikrus ar pagrįstai „galimus“ Lietuvos ir mūsų tautos priešus“.

Labai naudinga susipažinti su dviejų savykų painiojimu – „laisva spauda“ ir „spaudos laisvė“ ir apie itin naudingą gebėjimą „skaityt, ką tas laikraštis rašo, o pastebėti tai, ko nerašo.“ Gebėjimą pastebėti, ko sistemingai nerašo tas ar kitas laikraštis, reikia išsiugdyti. Nutylejimai neretai būna labiau iškalbingi negu ilgi straipsniai.

Turi rastis tiesos pagrindas ES teisingumui atkurti

Autorius konstatuoja, kad „Komunizmas ir nacizmas buvo tik galutinio socializmo apraiškos. Diktatūra, ar ji yra religinė, ateistinė ar materialistinė, yra socializmo sistema. Ir visur vedė ir veda prieskurdo arba prie pažangos sustabdymo išsvyčiusiuse kraštuose.“ Čia atspindimas LR užsienio politikos vienas iš svarbiausių tikslų – padėti Vakarų Europai teisėje įtvirtinti vienodą komunizmo ir nacionalsocializmo ideologijų ir padaryt nusikaltimų vertinimą. Tai nelengvas, tačiau gyvybiškai būtinės uždaviny.

V.Bražėno įžvalgumo galima tik šviesiai pavydėti. Jis su karteliu prisimena į LR meto trūkumą: „Pasirodė, kad net gyvendami šalia sovietinio GULAGO sistemos mes apie ją mažai žinojome. Nežinojome ir komunizmo tikrovės. Nežinojo net kai kurie už valstybės ir tautos saugumą at-

sakingi žmonės. Nežinojome apie dižiojo melo akiplėšiškumą.“

Bet nėra aišku, ar tuometinė mūsų žvalgyba ir kontržvalgyba turėjo ar neturėjo žinių apie Stalino-Hitlerio slaptąjį 1939 m. suokalbjį, kuriuo buvo pasidalintos vidurio Europos neprilausomų valstybių teritorijos. Teko girdėti užuominą, kad tuometinis mūsų gynybos atašė Berlyne buvo apie tai neoficialiai informuotas. Jei tai pasivirtintų, tai tektų naujaipvertinti valstybės vadovų veiksmus.

Nejau uždelsdami Antrajį pasaulinį karą Vakarai pataikavo Kremlui?

Lietuvių publicistikos patriarchas V.Bražėnas ryžtingai kelia ir kitą svarbū klausimą: „Pagaliau yra patikimai atsakyti į gal pati didžiausią „kodėl?“ Kodėl Vakarai dar 1943 m. pavasarį, dvejų metai prieš 1945 m.

Gen. Jonas Kronkaitis ir Vilius Bražėnas

gegužės 8-ąją, nepriėmė Vokietijos aukštų kariškių ir diplomatų pasiūlymo baigti karą, Vokietijai pasiduodant Vakarams? Čia tik nurodysiu, kad 1943 m. sąmoksle nuversti Hitlerio valdžią ir pasiduoti Vakarams dalyvavo nacistinio Reicho diplomatai, generolai, maršalai, admirolai ir net Reicho kontržvalgybos viršininkas admirolas Kanaris. Jis Turkijoje, Stambule, buvo net paruošęs léktuvą JAV laivyno atašė Erlui nuskaidinti pas Vokietijos maršalus pasidavimo sutarčiai pasirašyti. Tačiau siūlymas baigt karą 1943 m. Ruzvelto buvo atmetas, ir dvejus metus buvo tēsiamais jaunu vyrų žudynės Europoje ir Ramiajame vandeneyne.“ Nejau vėl Vakarų išdavystė?

Ne tik istorikui, bet ir eiliniams piliečiui, neabejingam Tėvynės likimui, aišku, kad, karui pasibaigus 1943 m., Lietuva nebūtų patyrusi sovietinės reokupacijos ir Vidurio Europos žemėlapis didžiaja dalimi būtų atkurtas, o Lietuva būtų pati savo jėgomis susigrąžinusi ir Klaipėdos bei Vilniaus kraštus, galimas daiktas, ir Mažają Lietuvą būtų priglaudusi, tuo pačiu išgelbėjusi nuo žiūties tenykščius lietuvininkus. Vieneri bolševikų teroro metai sužadino ir sucentavavo Tautos pilietinę valią atkurti ir ginti šalies Neprikalomybę.

Piliečio pareiga Tėvynei, Tautai, Valstybei

Publicistas Brazvilius (čia Vilius Bražėno vienas iš pseudonimų) reaguojas į jaudinančias visuomenės nū-

dienos aktualijas. Iš Lietuvos pasitraukė nemaža dalis jaunų išsimokslinus piliečių. Jis rašo: „Reikia nuplėsti ir „bėgimo“ (be raudonarmiečių durtuvų ir Sibiro tremties pavojaus) kaukę. Vyksta ne bėgimas, o PABĖGIMAS: pabėgimas nuo pareigos tėvų kraštui – Tėvynei, nuo pareigos prisidėti prie Lietuvos prieš nuoniokotos (ekonomiškai ir dvasiškai) Lietuvos atstatymo.“

„Kas nors turi apie tai ir Seime atvirai pasakyti. Kuris nors drąsus Seimo narys turėtų pasiūlyti čia jau siūlytą Tėvynės „protų nutekėjimui“ stabdyti būdą: kiekvienas, stojas į LR aukštojo mokslo instituciją ar joje jau esąs, pasirašo su LR sutartį, kurioje pasižada mokslus baigės Lietuvoje dirbt 3 ar 5 metus. Jei nori išvykti, turi pilnai apmokėti jo mokslui valstybės išleistą tikrą pinigų sumą, su nuošimčiais, jei neatiskaitęs išvyktų, būtų grąžintas Lietuvon kaip skoliniškas valstybei ir jį išmokslinusiai tautai.“

Alternatyvos stojimui į Europos Sajungą nebubo ir nėra

V.Bražėno požiūris į Europos Sajungą yra gana griežtas. Lietuva ir kitos Baltijos šalys turėtų stengtis neleisti šiam dariniui blogėti. „Vykstančios ES krizes rodo, jog dar nepadėtas taškas ant supervalstybinės diktatūriskos ES architektų vizijos. Todėl ypač SSRS „supervalstybės“ tirioną pergyvenusios ES narės turėtų skatinti ES tautas identiteto gelbėjimo veiklą pradėti nuo ES grąžinimo į jos pradinę, kandidatams pristatytą, kaip tautų solidarumo sandorą, „laisvos prekybos“ sandorą, ant tvirtų dvasinių pamatų. Bet atskratančią gresiančio Briuselio diktato. Jeigu be kovos atsisakysime Neprikalomybės ir (per tai neišvengiamai) tautinio identiteto, įstumsime tautiškumą, kurį bandoma sutapinti su nacizmu, į „pasaulio piliečių“ mėsmai, Europos ateities kartos – jų likučiai – mūsų kartą, ypač jos elitą, galės apkaltinti „Tėvynės išdavimui“.

Per ilgai užsigulėta ant kairiojo šono

„Mūsų visų Motina Lietuva po keilių istorinių avarių, po pasaulinio karo ir okupacijų dar vis nesveikuoja. Jos slaugyamas reikalauja mūsų visų – nuo jauniausiuju iki vyriausiuju – pastangų. Gerbiamosios ir gerbiamieji! Noriu atkreipti Jūsų dėmesį į tai, kad Lietuva per ilgai užsigulėjo ant kairiojo šono. Jau metas apsukti ją ant kito šono ir, gal netrukus, prikelti iš ligos patalo.“

Dar keletą kartų tiek publicisto Vilius Bražėno pamastymu liko neaptarta.

Nauju knygą, geros sveikatos ir išminties linkiu Tau, mielas Viliu. Aš nepamiršau Tavo pastabos, kad linkėti tik sveikatos didžiai neprotinė, mat pasitaiko, kad sveikas kvailys kartais gali daug eibių pridaryti.

Edmundas SIMANAITIS

Andrius KUBILIUS,
Ministras Pirmininkas

Rasti daugiau sutarimo ir susitarimo

Prieš savaitę Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino 2010 metų veiklos prioritetus. Nuo pat Vyriausybės darbo pradžios, pvz., imdameiši igyvendinti „Saulėlydžio“ programą, mes nuosekliai siekiame efektyvesnio, labiau strateginio valstybės gyvenimo ir valdymo. Todėl siūlome atkreipti dėmesį į tai, kaip Vyriausybė mato pačius svarbiausius darbus kitaip metais, kad iš tikrųjų galėtume suvokti, kodėl vienai ar kitai temai kitaip metais skirtine ypač daug dėmesio.

Sie prioritetai gimssta vadovaujančios Vyriausybės programa, kartu ivertinant bendrą situaciją tiek šalyje, tiek regione, tiek visame pasaulyje, – turiu omenyje ekonominės krizės ir finansinių sunkumų reikalus, kurie taip lengvai nesibaigia, kaip galvojome prieš metus.

Manau, kad vienas svarbiausių prioritetų kitaip metais yra ne tik biudžeto skaičiai, ne tik kokie nors ekonomikos ar energetikos dalykai, bet iššukis, kurį matau kaip vieną didžiausią mums visiems, – rasti daugiau sutarimo ir susitarimo. Manau, šis laikotarpis, šie metai yra unikalūs ne tik Lietuvos istorijoje, neprisklausomos Lietuvos valstybės istorijoje, bet ir žvelgiant į nemažą viso pasaulyje tarpojo meto istorijos tarpsnį.

Kaip žinote, esu pakvietęs ir koalicijos vadovus, ir oponentijos frakcijų vadovus susėsti, kritės salygomis dietiškai papiešauti ir pasikalbėti, ar tikrai taip, kaip gyvenome šiuos metus šiame Seime, yra vienintelis kelas? Kaip toliau turime gyventi, ar turime ir toliau, kartais gal gana tuščiai bandydami pasirodyti, ginčytis ir ne visai konstruktiviai vieni kitiem oponuoti?

Esu įsitikinęs, kad tikrai galime ne tik ieškoti tokio platus sutarimo, bet ir jo pasiekti. Pasiekti labai aiškių sutarimų, kaip efektyviausiai igyvendinti svarbiausius darbus, svarbiausius prioritetus. Mano įsitikinimui, nepaisant to, kas šiuo metu būtų valdžioje, tie prioritetai būtų labai panašūs. Mes turime suvokti, kad tuos prioritetus diktuoja šis metas, šis sunkmetis, nepaliekantis didelių alternatyvų elgtis kitaip, negu iki šiol mums ir mūsų kaimynams teko ir tenka elgtis.

Svarbiausi kitų metų prioritetai

Be abejų, kaip galima greitesnis kritės įveikimas. Daugelis tarptautinių ekspertų išvadų rodo, kad mūsų regiono trys valstybės – Estija, Latvija ir Lietuva – šiuo metu yra pakliuvusios į giliausią recesiją tarp visų pasaulyje valstybių. Taigi kritės įveikimas, recesijos suvaldymas ir pastangos kaip galima greičiau ir efektyviau ieškoti kuo mažiau skausmingų išeicių iš kritės, mano įsitikinimui, yra tas prioritetas, kurį mums neišvengiamai diktuoja šių dienų gyvenimas.

(keliamo į 3 psl.)

Rasti daugiau sutarimo ir susitarimo

(atkelta iš 2 psl.)

Iš tikrujų reikia labai paprastų ir aiškių dalykų: tolesnio tinkamo viešųjų finansų valdymo, nes tik tai darydami galime ir toliau didinti pasitikėjimą mūsų finansų sistema tarptautinėse rinkose ir kartu lengvinti visų kitų problemų sprendimą; reikia tinkamo ekonomikos skatinimo, tačiau tokio ekonomikos skatinimo, kuris nedidintų šalies viešųjų finansų deficitą, tai reiškia, naudojant ne biudžeto pinigus, o Europos Sąjungos finansavimą, naudojant galbūt privatų kapitalą per privacią ir viešąją partnerystę, ką mes ir planuojame daryti. Na, ir galų gale reikalauja tikrai apgalvotos ir gilių struktūrinės pertvarkos tose srityse, kur viešųjų finansų naujodimas sukelia didžiausią iššūkį mūsų deficitui. Tai socialinių reikalų struktūrinė pertvarka, sveikatos reikalų struktūrinė pertvarka, kas jau yra pradėta daryti ir, be abejo, šventimo reikalų pertvarka, pirmiausia turiu omeny vidurinį ir pradinį išsilavinimą, nes turime atsiminti, kad Lietuvoje turime du kartus daugiau mokytojų šimtui ar tūkstančiui moksleivių, negu daugumoje išsvyčiusių šalių. Todėl išlaidas švietimui turime naudoti žymiai efektyviau.

Antras stambus prioritetas, be abejo, – valstybės valdymo tobulinimas.

Pagerbė tarpukario šaulių atminimą

(atkelta iš 1 psl.)

Tačiau LPKTS Biržų filialo taryba ėmėsi žygį ir iš Lietuvos šaulių sąjungos gavę lėšų pasirūpino, kad susvarkytų ir atitinkamu užrašu paženkliant Fridricho Jakšto kapavietę pašventintų evangelikų liuteronų kunigas Juozas Mišeikis.

Šio iškiliaus žmogaus atminimą savo apsilankymu pagerbė Lietuvos šaulių sąjungos vadas Juozas Širvinskis, Panevėžio šaulių rinktinės vadovas Vladas Petkevičius bei gausus „Atžalyno“ vidurinės mokyklos jaunujujų šaulių būrys, vadovaujamas mokytojos Ingos Arlikevičienės ir Biržų šaulių kuopos vadovas Rasutės Baltienės.

Dėkodamas už gražią iniciatyvą prižiūrėti ir tvarkyti tarpukario šaulių kapus Juozas Širvinskis vardinėmis knygomis „Lietuvos šaulių sąjunga Valstybės ir visuomenės tarnyboje 1919 – 2004“ apdovanojo LPKTS Biržų filialo pirmininkę Danguolę Žiūkičių, sekretorę Mariją Dagienę bei aktyviai bendradarbiavusį krašto-

mas. Šis sudėtingas metas labai akiavaizdžiai parodo, jog šalies valdymui reikia tikrai nemažai permainų, kad atsirastų labai aiškūs strateginio planavimo principai. Kad pasiekume i rezultatus orientuoto šalies valdymo, pertvarkėme visą Vyriausybės kanceliariją ir pertvarkytoje Ministro pirmininko tarnyboje įsteigėme Strateginio planavimo ir Reformų departamentus. Valstybės tarnybą reikia pertvarkyti pačiais moderniausiais, Vaikaruose pasiteisinusiais principais.

Trečias stambus prioritetas, be abejo, yra energetika. Kitais metais mūsų laukia daug svarbių darbų, tiek plėtojant tai, ką pradėjome daryti šiais metais, kurdami konkurencingą, laisvesnę bendrą Baltijos šalių elektros rinką. Apsispręsdami dėl alternatyvų apsirūpinant dujomis, uždarius Ignalinos elektrinę turime pasiekti labai konkrečios pažangos rengiantis naujos atominės elektrinės statybai.

Raginčiau kitais metais nepamesti kelio dėl takelio, tėsti tokią politiką, kokią vykdėme per šiuos metus. Tai, kas klostosi mūsų visuomenėje, man iš tiesų teikia vilties, kad visi kartu susitaridami iš šio sunkmečio galime išeiti dar stipresni, jeigu sutarsime dėl svarbiausių darbų ir dėl to, su kokiomis pajamomis ir su kokiomis išlaidomis gyvensime kitais metais.

tirininką Joną Dagilių.

Iš evangelikų reformatų kapinių renginio dalyviai pasuko į netoli esančias centrines miesto kapines. Ten pagarbą atidavė besiilsintiems jauniesiems šauliams: buvusiam Paežeriu pradinės mokyklos mokytojui, Jaunosios Lietuvos sąjungos Biržų skyriaus pirmininkui Antanui Gailiūnui ir 18 rinktinės 13 būrio eiliniui Jonui Vadopalui.

Vėliau susirinkę Radvilių pilies menėje atsiminimais apie Amžinybėn išėjusius šaulius dalijosi Antano Gailiūno giminaite Ona Griciūnenė ir artimaisių Jakštaiš bendravusio poeto Petro Zablocko našlė Valė. Jaunieji šauliai parodė paruoštą programėlę – skaitė eiles ir ištraukas iš Lietuvos partizanų laiškų. Renginio vedėja mokytoja Irutė Varzienė sakė, kad tokie renginiai – tai istorijos pamokos, kurias išmokti labiausiai reikia jaunimui, nes kiekvienas išgirstas gyvo liudininko žodis yra kur kas veiksmingesnis už mokytojo pasakyta.

Valentinas DAGYS

Renginyje dalyvavo gausus būrys jaunujujų šaulių

LPKTS Kauno filialo darbai ir lūkesčiai

Spalio 23 d. įvyko LPKTS Kauno filialo ataskaitinė rinkiminė konferencija. Išsamų pranešimą apie filialo veiklą pateikė filialo valdybos pirminkas Antanas Jočys. Ataskaitinis laikotarpis buvo turtingas renginių: išvyka keturiais autobusais į tradicinį saskrydį Ariogaloje „Su Lietuva širdyje“, dalyvauta valstybinių švenčių renginiuose, žygiuota Laisvės kovojo takais. Filialo narių tradicija tapo šv. Kalėdų eglutė mažiesiems, bendra Kalėdinė vakaronė. Daugelį šių renginių puošia Bronės Paulavičienės vadovaujamo choro „Ilgesys“ progra-

skelbimai apie vykstančius visuomeninius ir šventinius renginius ir tokiu būdu atrasti kelią į visuomeninę veiklą. Taip pat vėl priminta, kad reikia organizuoti pastovią klubinę švietėjiską patriotinę veiklą, ankščiau pasiūlyta Arimanto Dragūnevičiaus. Per ataskaitinį laikotarpį A. Dragūnevičiaus iniciatyva buvo organizuoti ir pravesti trys forumai aktualiaus energetikos klausimais, sulaukę Vyriausybės de mesio. Klubinei veiklai filiale yra tinkamos sąlygos: buveinė yra miesto centre, puikiai įrengta salė ir vaizdo bei garso aparatūra.

LPKTS Kauno filialo buvęs pirmininkas Antanas Jočys, valdybos narės Jūratė Antulevičienė ir Gražina Daukšienė bei naujas pirmininkas Juozas Savickas

ma. Bendrai filialo veiklai talkina filiale dirbantys dešimt poskyrių. Kiekvienas iš jų turi renkamas tarybas. Filialo buveinėje kiekvieną darbo dieną budi valdybos narės Jūratė Antulevičienė ir Gražina Daukšienė. Jos ne tik konsultuoja gausiai čia apsilankančius nukentėjusius asmenis, bet dažnai suteikia psichologinę bei teisinę pagalbą.

Konferencijos dalyviai teigiamai įvertino valdybos darbą ir Revizijos komisijos pateiktą Irenos Digrienės ataskaitą apie finansinę ir ūkinę valdybos veiklą.

Diskusijų metu Vanda Motuzienė piktoni, kad per 19 nepriklausomybės metų nesiekiamą iš Rusijos atgauti atlygi už padarytą žalą Lietuvos žmonėms. Taip pat ji pasiūlė organizuoti ekskursijas po Lietuvą. Augustinas Švenčionis pasidalijo kelionės įspūdžiais po Kazachstaną, kur susitiko su ten gyvenančiais lietuviais ir kvietė rasti būdų su jais palaikyti ryšį; ragino surinkti dar nepaskelbtą medžiagą apie Lietuvos partizanus ir pateikti LGGRT centriui. Taip pat išreiškė pasipiktinimą dėl LTV laidoje Seimo nario S. Pečeliūno pasisakymo, žeminančio Lietuvos orumą. Jonas Kurlevičius, dirbantis Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje, teigė, kad šventovėje lankosi daug turistų iš užsienio ir būtų prasminga turėti daugiau medžiagos apie sovietų genocidą Lietuvoje. Taip pat buvo siūloma aktyviai prenumeruoti savaitraštį „Tremtinys“, kuriame publikuojama ne tik įdomi, dažnai istorinė išliekamą vertę turinti medžiaga, bet ir

LPKTS valdybos pirmininkė Jūratė Marcinkevičienė aptarė per ataskaitinį laikotarpį darniai vykusią filialo veiklą ir pateikė išsamią informaciją apie Vyriausybės pakvietimą Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungai pasirašyti Nacionalinį susitarimą bei spalio 14 d. šiuo klausimu įvykusį LPKTS valdybos narių susitikimą su Ministru Pirmininku A. Kubiliumi. Valdybos nariai Vyriausybėi pateikė 30 klausimų, rūpimų buvusiems politiniams kaliniams ir tremtiniams. Nuosekliai vykdant Ariogalo saskrydyje priimtą LPKTS deklaraciją „Dėl Tautos solidarumo sunckmetėje“ susitarimas bus pasirašytas. Susitarimą pasirašyti pavesta LPKTS pirmininkui Antanui Lukšai. Vyriausybė atkreipė dėmesį į LPKTS valdybos pateiktus klausimus, taip pat ir paremti paminklo statybą Kaune Laisvės kovojo Motinai.

LPKTS žymeniu ir filialo padėkos raštais buvo apdovanoti LPKTS Kauno filialo nariai, aktyviai dalyvavę visuomenėje veikloje bei rinkiminėse kompanijose, tarp jų – LPKTS 1-o laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ apdovanotas Antanas Jočys.

Naujai kadencijai išrinkti LPKTS Kauno filialo valdybos ir tarybos nariai. Valdybos pirmininku išrinktas Juozas Savickas. LPKTS Kauno filialas – Lietuvoje gausiausias ir naujai išrinktai tarybai bei valdybai palinkėta ryžtingiau plėtoti visuomeninę veiklą ir įtraukti vis didesnį, ypač jaunesnės kartos, narių skaičių.

Vytautas GULIOKAS
Nuotrauka Jono Sakelio

Vytautas VISOCKAS

Ir žydai šaudė žydus

Rusų kalba parašyta Petro Stankero knyga „Lietuvijos policijos batalionai 1941–1945 metais“ į mano rankas pateko atsitiktinai. Viskas aišku, galvoju: dar viena knyga, kokią daug teko skaityti sovietmečiu – apie lietuvius, bendradarbiavusius su fašistiniais okupantais, perseki-jusius „tarybinius patriotus“, šaudžiusius žydus. Perskai-čiau pastraipą iš vieno skyriaus, iš kito – jokių prakeiks-mų, ramus, dokumentuotas pasakojimas. Daug pastabų, paaiškinimų, platus panau-dotos literatūros sąrašas. Kas tas P. Stankeras? Vardas lie-tuviškas. Kodėl rusiškai, kodel Maskvoje išleista? Reikia išsiaiskinti. Kai išsiaiskinai (internete dabar viską gali rasti), nepasitikėjimas išgara-vu. Autorius laikosi nuostatos – kolaborantų netrūko vi-sais laikais, jų buvo, yra ir bus. Nuo 1940 m. birželio iki 1941 m. birželio kolaboravo vieni, nuo 1941 m. birželio iki vo-kiečių okupacijos pabaigos – kiti, nuo antrosios sovietinės okupacijos iki 1990-ųjų – dar kiti. Kai kurie kolaboravo ir vienems, ir kitiems po kelis kartus.

Rodos, tiek daug prirašyta apie Antrajį pasaulinį, tiek daug rodyta ir pasakota, o vis dar kai ką sužinome tik dabar. Net tie, kurie tą karą matėme, kad ir vaiko akimis. Tad ką jau kalbėti apie XX amžiaus antrosios pusės kartas. Daug meluota, slėpta, nutylėta, daug meluoja, slepiama, nutylima ir dabar. P. Stankeras neme-luoja, todėl, man regis, jo knygą verta perskaityti ir papasa-koti apie ją kitiems, juo labiau kad jaunoji karta rusiškai be-veik neskaito.

Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvoje veikė lietu-viai policininkai, kurie daugiau ar mažiau talkino hitle-rininkams. Jie pasmerkti, nu-bausti, apie juos prirašyta būtų ir nebūtų dalykų. Ypač žydai jais mums bado akis. Visų pirma dėl policininkų veiklos lietuvių vadiniams „žydšaudžių“ tauta. Nepa-grįstai vadiniams.

P. Stankero knygoje daug temų plačiajai visuomenei né-ra negirdėtos. Esame nemažai skaitę apie pirmąsias Antrojo pasaulinio karo dienas ir Birželio sukilių, Lietuvos Laikinosios Vyriausybės su-darymą, veiklą ir reikšmę; apie vokiškųjų okupantų siau-tėjimą Lietuvoje, jų pastan-gas savo tikslų siekti lietuvių rankomis; apie bandymus su-kurti SS legioną, Lietuvos vie-

tinę rinktinę; apie lenkų Ar-mijos krajovos veiklą ir nusi-kaltimus... Tačiau ar daug jūs žinote apie žydų policiją Lietuvos teritorijoje? P. Stan-kerio knygoje skyrius „Žydų policija Lietuvos teritorijoje“ man buvo tiesiog atradimas. Pasiteiravau kai kurių paži-stamų, draugų: ką tu žinai apie žydų policijos veiklą Antrojo pasaulinio karo metais Lietuvos žydų getuose? Nieko ne-zino. O buvo tokia policija!

Autorius rašo, kad pasau-linėje holokausto istoriogra-fijoje žydų policijos veikla Lietuvos getuose néra reikia-mai aprašyta, ištirta, ji nepopu-liari. Kas tai: kolaborantų organizacija, o jos vadovai – išdavikai? Kai kurie istorikai po karo ją taip ir vadino. Gal būtų buvę geriau, jeigu tokios policijos nebūtų buvę, nes tarp daugumos padorių žydų policininkų pasitaikydavo ir niekš, kurie savo kailį gelbėjo tautos saskaita. P. Stan-keras primena, kad ilgainiui po-žiūris į žydų policiją keitėsi: vis dėlto ji daugeliu atvejų ne sunkino nelaimingųjų dalią, o lengvino.

Zydų kolaboracionizmo tévu ir žydų policijos (Juden-polizei – Jupo) įkūrėju laiko-mas pagarsėjusio Adolfo Eichmano pavaduotojas hauptsturmfiureris Aloyzas Bruneris (Alois Brunner). Jis organizavo žydų Tvardos tar-nybą Berlyne, padėjusiajam de-portuoti Berlyno žydus į getus ir mirties lagerius Rytuose.

Getams vadovavo vokie-čių komendantai, prie kurių buvo kuriami žydų savivaldos organai – seniūnų tarybos, o dideliuose getuose – Žydų ta-rybos (judenratai).

Pati pirmoji Žydų taryba Lietuvoje, – skaitome knygoje, – buvo įkurta Vilniuje 1941 m. liepos 5 dieną. Ji bu-vo renkama iš 57 partijų, ju-dėjimų bei organizacijų ir pra-džioje turėjo 11 žmonių, o vėliau – 25. Vilniaus komitetas turėjo 9 skyrius. Komite-to pirminku tapo Saulėm Trockis, pavaduotoju – asi-miliuotas žydas bankininkas Anatolijus Fridas. Judenratas ir jo vadovai buvo populiarūs gete. Jo nariai patyrė tragiškų prieštaravimų: iš vienos pusės – įspareigojimai gyven-tojams žydams, iš kitos – bū-tinybė skrupulingai vykdyti visus okupantų įsakymus. Už vokiečių įsakymų nevykdymą judenrato nariai atsakydavo galva. Štai, pavyzdžiui, rug-pjūčio 6 dieną žydų reikalų igaliotinis prie Vilniaus komi-saro Franz Murer iš judenra-

to atstovų pareikalavo iki 1941 m. rugpjūčio 7 dienos įteikiti jam 5 milijonus rublių (10 rublių prilygo 1 reichsmar-kei). Tačiau surinkti tokios su-mos nepavyko. Du judenrato nariai buvo sušaudyti“.

Žydų getai Lietuvos terito-rijoje buvo pavaldūs civilinei vokiečių administracijai, nors faktiškai jiems vadovavo SS.

Ypatingą dėmesį reikėtu atkreipti į getų teritorijose su-kurtą žydų policiją, rašo P. Stankeras. Žydų bendruomenėje tai buvo visiškai nau-jas reiškinys. Ne išimtis buvo ir Lietuva. Lietuvos generalinės apskrities teritorijoje (Vilniuje, Kaune ir Šiauliuose) geto administracinėje su-dėtyje veikė žydų policija, kuruojama atitinkamų sričių komisariatu žydų reikalų referentų.

1941 m. liepos 27 dieną Kaune, sričių komisarų pasi-tarime, nuspresta getuose su-kurti žydų policiją. Komplek-tuojant žydų policiją dalyva-vu vokiečiai ir judenratų vadovai. Tarp žydų policininkų, rašo P. Stankeras, buvo ne-mažai gestapo agentų. Policijos vadovo pareigas dažniaus-siai ėjo vienas išjudenrato narių. Pagrindinės žydų policijos funkcijos: geto gatvių ap-sauga, jėjimų ir išėjimų prie-žiūra, daiktų atémimas, siuntimų į darbą organizavimas, pagalba vokiečiams pogromu metu. Eliniai žydų policininkai buvo ginkluoti guminėmis lazdomis, vadai – pistoletais ir rankinėmis granatomis. Ostlando reichskomisaro 1941 m. rugpjūčio 13 dienos direktyvoje rašoma: „Geto gyventojai vidinius reikalus tvarkys per savo valdymo or-ganus, kuriuos prižiūrės ge-bitskomisaras arba štadtsko-misaras, arba jų paskirti as-menys. Vidaus tvarkos palai-kymui gali būti sukurta žydų policija. Žydai policininkai gali būti apginkluoti guminėmis lazdomis arba lazdomis; ant dešiniosios rankovės, kaip skiriamajį ženklin, privalo ry-šeti raištį su geltona žvaigžde. Visiška geto izoliacija turi būti įgyvendinama pagalbinės policijos, sudarytos iš vienos gyventojų, pastangomis“.

Zydų tarybos (judenrato) pirminkas A. Fridas Vilniaus geto policijos viršininku paskyrė puikų adminis-tratorių Jakobą Gensą. Jo pavaduotoju tapo advokatas Josifas Miškatas. „J. Gensas – labai prieštaravinga Vilniaus geto asmenybė, – rašo P. Stan-keras. – Vieni jų keikė kaip nacistų kolaborantą, kiti laikė žmogumi, kuris stengési išgel-beti kiek galima daugiau žydų.

(*“XXI amžius”*
(Bus daugiau)

Siekiant išsaugoti „Tremtinių namus“

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendriją (LPKTB) kreipėsi į Seimo Pasipriešinimo okupacijoms dalyvių reikalų komisiją pra-šydama gelbėti žlungančius „Tremtinių namus“ Vilniuje. Utenoje spalio 17 d. LPKTB konferencijos pirmininko Vito Miliausko ir dar 80 jos dalyvių atsiųstame kreipimesi aiskinama esąjau dabar į spe-cialiuosius globos namus „Tremtinių namai“ siunčiamiu gyventojai, nieko bendro ne-turėjė ne iš GULAGU, ne iš tremtinių, kuriems svetimos anksčiau čia apsigyvenusiu problemos.

„Be istorinės atminties, bejausmis, amoralus biurok-ratas negailetingai užsimojo sugriauti pirmą „Tremtinių namų“ steigimo sumanymą. Nesunku nuspėti ateiti, kai, naikinant apskritis, steigėjo funkcijas perims Vilniaus savivaldybę. Ivertinant prestižinę globos namų vietą, neabe-jotinai įvyks šių namų priva-tizavimas, nes jau dabar priva-tizuojamos beveik visas Vilniaus savivaldybės įmon-ės, o laikui bégant, jungiant, iškeliant ar kitaip reorgani-zuojant, išnyks ir patys globos namai. Išnyks ir ant pastato įrengta memorialinė lenta, skirta jamžinti ir pagerbti jau išėjusį Anapilin tremtinių po-eta, LRS narį į šių namų stei-gimo iniciatorių Vytautą Ci-nauską“.

Tokias niūrias prognozes savo laiške, skirtame Seimo komisijos pirminkui prof. Arimantui Dumčiui, dėsto bendrijos nariai.

Specialieji globos namai „Tremtinių namai“ Vilniuje buvo įsteigtai 1997 m. Jų pra-džia buvo visuomeninis „Tremtinių grižimo fondas“, kuris už išeivijos suaukotas lė-šas (1,3 mln. litų) paruošė pastato Meškeriotojų gatvėje re-konstrukcijos projektą ir pra-dėjo rekonstrukcijos darbus. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iš „Tremtinių ir ju-narių grižimo programos“ lė-šų darbams užbaigti skyrė dar 2,8 mln. litų ir tapo šių globos namų steigėja.

„Tremtinių namuose“ pradėta apgyvendinti nuken-tėjusius nuo sovietinių repre-sijų – buvusius GULAGO ka-linius, Laisvės kovų dalyvius, tremtinius. Laiške teigiama, kad remiantis statistika, dėl nuolatinio persekiojimų tarp neteisėtai represuotų yra didžiausias procentas vienišų žmonių, per įvairias negandas okupacijų metais praradusių savo artimuosius ir senatvėje netekusių paramos. „Globos namų atidarymas šiemis žmo-nėms tapo pagarbos ir vilties diena. Atsirado galimybė

bendro likimo žmonėms susi-burti, pasidalinti išgyveni-mais, patirtomis nuoskau-domis, moraliskai palaikyti vie-niems kitus, paskatinti rašyti prisiminimus, taip reikalingus tautos istorijai, kartu pažy-mėti reikšmingas Lietuvai da-tas, prisimenant tremties, jaunystės dainas“, – rašoma bendrijos kreipimesi.

Problemos prasidėjo įvykdžius tam tikrą reformą. 2007 m. „Tremtinių namų“ steigėjo funkcijos buvo per-duotos Vilniaus apskrities viršininko administracijai. Buvo panaikinta apgyvendi-nimo komisija, kurios sudėtyje buvo ir buvusių tremtinių organizacijų atstovai.

„Neatsižvelgiant į patirtas įvairiapusiaškas „Tremtinių namų“ gyventojų netektis, dėl ko ir buvo suteiktas specialių globos namų statusas, nuo 2007 m. pradėta taikyti vie-noda su visais globos namais apmokėjimo už gyvenimą juo-se tvarka. Pagal šią tvarką nu-statytas vieno mėnesio įkainis 1780 litų, kurį turi padengti gyventojas savo 80 proc. pa-jamų, kitą dalį padengia savi-valdybės, nukreipiančios gy-ventoją į šiuos namus, bei 1 proc. gyventojo turto mokes-tis kas mėnesį. Dėl taikomos apmokėjimo sistemos išnyko eilės tremtinių, norinčių čia apsigyventi, nes kitų savival-dybų administracijos nesuin-teresuotos čia nukreipti savo žmones,“ – tvirtino V. Mi-liauskas.

Dar praėjusios kadencijos Seimo nariai sulaukdavo šių namų gyventojų skundų dėl apmokėjimo tvarkos. Mat jie-nus naują tvarką čia gyvenan-tys žmonės už tas pačias pa-slaugas moka skirtingai: nau-jokai moka daugiau nei sen-buviai. Naikinant apskritis padėtis, tikėtina, taps dar prastesnė.

Pasipriešinimo okupaci-joms dalyvių reikalų komisi-jos pirmininkas prof. A. Dumčius pritaria bendrijos išsakytims nuogastavi-mams. Jis spalio 28 d. kreip-e-si į socialinės apsaugos ir dar-bo ministrą Donatą Jankaus-ką prašydamas „Tremtinių namų“ steigėjo funkcijas per-duoti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, o likutinį finansavimą imti ne iš savival-dybų, kurios atsiunčia čia gy-ventojus, bet iš valstybės biud-zeto. Manoma, kad taip bū-tų paskatintos savivaldybės buvusius tremtinius siusti į Vilniaus „Tremtinių namus“.

Apie tolimesnį „Tremtinių namų“ likimą ir socialinės ap-saugos ir darbo ministro spren-dimą informuojame kituose „Tremtinio“ numeriuose.

Ingrida VĖGELYTĖ

2009 m. spalio 30 d.

Algimanto apygardos vado Antano Starkaus devyniasdešimtmetis

Būsimasis partizanų vadas Antanas Starkus gimė 1919 m. spalio 29 d. Panevėžio apskritys Šimonijų valsčiaus Zubiškių (dab. Vairiškių) kaime. I Lietuvos kariuomenę išėjo savanoriu. Dalyvavo 1941 m. birželio sukilime. Ne visai tiksliais duomenimis, Antrojo pasaulinio karo metais Antanas Starkus kovojo Vokietijos kariuomenės sudėtyje prieš Raudonąją armiją. 1944 m. pabaigoje, sovietams antrą kartą okupavus Lietuvą, Antanas Starkus išvyko į Abvero žvalgybos mokyklą Nr. 203, dislokuotą

Montei pavaldžiais partizanais.

1947 m. birželio 30 d. Montė paskirtas Šarūno rinktinės vadu, 1948 m. balandžio 15 d., suformavus naujają Algimanto apygardos štabą, – jo viršininku. Pagal suimto Šarūno rinktinės štabo viršininko F. Niauros-Cipro parodymus, A. Starkus apygardos vadu paskirtas tik 1949 metų liepą.

Antano Starkaus brolis Feliksas, Birželio sukilimo Šimonijų miestelyje vadas, Algimanto apygardos partizanas, žuvo 1947 m. rugsėjo 29 d.

do ezero. Jis po atkaklių kautynių sužeistas ir nenorėdamas pasiduoti gyvas kartu su kitaikovos draugais garbinai pasitraukė Amžinybėn.

Partizanų artimieji žuvusiuosius slapsa palaidojo Adomynės miestelio kapinėse. Čia jų atminimui jamžinti 1989 m. lapkričio 1 d. atidengtas paminklinis akmuo. 1999 m. narsiam kovotojui Antanui Starkui suteiktas kario savanorio statusas ir pulkininko laipsnis (po mirties).

Elena MARKUCKYTĖ,
Donatas PILKAUSKAS

Algimanto apygardos štabo viršininkas Albinas Pajarskas-Bebras ir apygardos vadas Antanas Starkus-Montė. 1949 m.

Rytų Prūsijoje, netoli Šležbergo. Ten būsimasis Algimanto apygardos partizanų vadas mokėsi keturis mėnesius.

1945 m. sausio 21 d. su 8 desantininkais jis buvo nuleistas Kupiškio apylinkėse. Sausio 22 d. ši grupė susidūrė su Raudonosios armijos daliniu. Per susišaudymą sužeistas ir suimtas desantininkų grupės vadas Antanas Gogelis-Jonas Laukaitis. Jo pavaduotojas Antanas Starkus-Antanas Rickus sėkmingai pasiekė gimtinę. Čia suorganizavo partizanų būrį, vėliau išjungusį į Šarūno rinktinę. 1946–1947 m. jis vadovavo Šimonijų, Kupiškio ir Svėdasų valsčiuose veikusiai Algirdo kuopai. 1947 m. sausį jau buvo suformuoti 8 būriai su 93 Antanui Starkui-Blindai,

Okupantų persekojama brolių Starkų motina savo namuose nebeggyno. Tą žinodamas, Montė šeimos sodybą užminavo. Tad keli okupacijės valdžios atstovai, norėjė patekti į namą, buvo sužeisti. Vėliau namas sudegintas.

Tarp partizanų Montė garsėjo kaip bebaimis karys. Ne vieną kartą tik dėl jo sumanumo, geros orientacijos ir taiklaus šaudymo partizanams pavyko išsiveržti iš okupanto kariuomenės apsuties. Be to, Montė sugėbėjo organizuoti aktyvią pasipriešinimo kovą, nuolatos rengdavo pasalas ir panašias akcijas.

1949 m. lapkričio 1 d. Antanas Starkus-Montė žuvo MGB kareivių apsuptame apygardos štabo bunkeryje Šimonijų girioje, prie Priego-

Algirdo kuopos (1946–1947), Šarūno rinktinės (1947–1948) vadas, Algimanto apygardos štabo viršininkas (1948–1949), Algimanto apygardos vadas (nuo 1949 m. liepos) Antanas Starkus-Blinda, Montė, Herkus. Žuvo 1949 m. lapkričio 1 d.

Algimanto apygardos partizanai. Iš kairės: Algimanto apygardos Ryšių skyriaus viršininkas Albinas Kubilius-Rūgštynas, Žaliosios rinktinės vadas Vytautas Cesnakavičius-Valas, Šarūno rinktinės vadas Antanas Starkus-Montė, du neatpažinti partizanai. Ne vėliau kaip 1949 m. kovas

Nuotr. iš A. Šimėno asmeninio archyvo ir Genocido aukų muziejaus fondo

Sveikiname

Buvusių Kęstučio apygardos partizanų ryšininkę, politinę kalinę Birutę BARTKUTĘ-MALAKAUSKIENĘ sveikiname jubiliejinio gimtadienio proga. Linkime ilgiausią metų, geros sveikatos, Dievo palaimos. Tegu nesenka širdies šilumos ir stiprybės versmė, būkite laiminga!

Buvę bendražygiai ir vorkutiečiai

Pastatykime paminklą Motinai

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajunga jau ne vienerius metus siekia jamžinti Laisvės Kovotojų Motinų atminimą. Prieš kelerius metus kilo idėja pastatyti simbolinį Kovotojų, žuvusių už Lietuvos Laisvę, Motinos paminklą, numatytajam vieta Kauno buvusiose senosiose kapinėse. Sumynamas pradėtas įgyvendinti.

Prie šio paminklo pastatymo galite prisidėti ir Jūs, Jūsų šeimų nariai, giminės, kaimynai, pervesdami į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos DnB NORD banko sąskaitą Nr. LT864010042501566754 norimą paaukotį sumą.

Dėkojame paaukojusiesiems:

Emilijai Čepkauskienai – 100 litų,
Vytautui Kulikauskui – 50 litų,
Onai Rutkauskaitė-Sakalauskienai – 100 litų,
Vytautui Markevičiui – 100 litų,
Reginai Aleksandrai Repečkienai – 100 litų,
Vidai Palubinskienei – 20 litų,
Klemensui Nečiūnui – 50 litų,
Stasei Linikienei – 50 litų,
Kaziui Domarkui – 100 litų,
Stanislavai ir Kazimierui Banaičiams – 200 litų,
Mildai ir Vytautui Ivoniams – 200 litų,
Emilijai Barčienai – 100 litų,
Janinai Janeliūnienei – 100 litų,
Valerijai ir Kazimierui Baniams – 200 litų,
Nijolei Kasparienei – 80 litų,
Ksaverijai Čiomanienei – 100 litų,
Jonui Eirošiui – 100 litų,
Aloyzui Čiomanui – 100 litų,
Aldonai ir Antanui Audzevičiams – 200 litų,
Juozui Žvinakiui – 200 litų.

LPKTS pirmininkas Antanas Lukša

Tėvynės ilgesio spalvos

“Savo tėvų, tikrų žemaičių, didelių Lietuvos patriotų, buvau taip išauklėtas, kad kovą dėl Lietuvos Neprikalaujomybės laikiau savo gyvenimo tikslu”, – rašo knygės „Šuolis į laisvę” autorius Aloyzas Rupainis. Leidinyje pasakojama apie jaunuolio bandymą pabėgti iš sovietinio koncentracijos lagerio.

Kelionės pradžia – Silutės, Kauno, vėliau – Lukiskių kalėjimai ir kelionė į Rytus. A. Rupainis vaizdingai aprašo kelionės epizodus, kai politiniams kaliniams teko vykti kartu su vagimis ir valkatomis sausakimšai prigrūstusse vagonuose. Spausdiname A. Rupainio knygės „Šuolis į laisvę” išstraukas.

“Kelionė į lagerius prasidėjo Šilutėje, kur mus sugrudoj “Stolypino” vagoną, kaip silkes į bačką – tikslesnio palynimo nerasi. Važiuojant konvojus į mūsų “kupę” įleido vagių kriminalistą. Turėjome džiūvėsių, lašinių, šiltų rūbų. Tas banditas viską plėše į metė į koridorius, o mūsų sargai graibstė ir dalinosi. (...) Supratau, kad čia viešpatauja jėgos įstatymas, o vagys su valdžia veikia ranka rankon.

Nuvežė į Kauną. Kalėjime, A. Mickevičiaus gatvėje, į vieną kamerą sugrūdo galimištą kalinių – politinius kartu su vagimis. Kamerė stovėjo dviukštės lovos, išlikusių dar nuo caro laikų. Į kamerą patekau vienas iš pirmųjų, užsiėmiant viršutinį gulftą. Vėliau buvo užimti ne tik gultai, bet ir grindys... Vagių vadams vietos, suprantama, užteko. Jiems netruko nei maisto, nei rūbų, kuriuos parūpindavo jų parankiniai, atimdamis viską iš politinių kalinių. Praėjus kieklaiko, vienas tokis nususēs parankinis prikibo prie manes ir, grasingamas skutimosi peiliuku perpjausias gerklę, pareikalavo nusivilkti megztini – šiltą, mamos megztą, raštuotą... Aš paprasčiausiai nuspyriau jį nuo gulto. Sujudo visi vagys – pasipriešinimo jie nesitikėjo: politiniai kaliniai tardymu buvo įbauginti, moraliai prislėgti. Pamaniau, dabar man bus reista. Bet vienas iš vadeivų kažką riktelejo, ir vagys aprimo. Tas vadeiva – Tolikas Anišenka pasišaukė mane ir, išvertęs maišą rūbų –

švarkų, kelnių, marškinų, pasiūlė išsirinkti tai, kas man patinka, bet atiduoti jam megztini. Jis aiškino, kad ruosiasi bėgti, todėl jam reikia lie-

Aloyzas Rupainis, 1947 m.
pabėgęs iš lagerio

tuvisko megztinio. Pasiūlė bėgti kartu. (...) Norėdamas kuo greičiau pabėgti, sutikau su vagių padiktuotomis sąlygomis.

Aloyzas Rupainis su draugu Broniumi Grinevičiumi 1956–1957 m. žiemą

Atvykus į Lukiskių kalėjimą politinių kalinių čia ilgai nelaike. Vieną dieną visus išvarė į didžiulių kiemą, kuriame stovėjo stalai, o ant jų – krūvos bylų. Šaukė pavardėmis. Atsiliepusiuosius, patikrinę visus dokumentus, varė į kitą kiemo kampą. Taip suformavo etapą. Patekau kartu su vagimis. Kolona, apsupta sargybinių su šunimis, pajudėjo į geležinkelio stotį. Prasidėjo kelionė į „plačiąją tėvynę“. Važiavome pro Velikije Luki, po to – vis į Rytus. Pravažiavę Jaroslavli supratome, kad veža ne į Vorkutą, kurios ir

vagys bijojo. Mūsų laukė Uralas, Sibiras, gal Kazachstanas. Lietuviai apie tuos maršrutus neturėjo supratimo.

Vagonas iškleręs, šalta. Stotelės, patikrinimai, „plaktukai“. Stotyse per patikrinimus atidarydavo vagoną ir visus kalinius suvarydavo į vieną vagono galą, o čekistai stovėdavodaviryje. Pagal įsakymą kiekvienam reikėdavo perbėgti į kitą vagono galą. Kiekvienam prabėgančiam – smūgis plaktuku, kur pakliuvo. Žioplesnis ar silpnėsnis gaudavo kelis kartus, vikresnis – prasmukdavo. Tais pačiais plaktukais stotyse tikrindavo vagonų sieňų tvirtumą.

Pro šalį slinko tušti, sunykę Rusijos laukai, miškeliai, krūmokšniai, retkarčiai – vargingi kaimeiliai. Pastebėjau, kad naktinis, kai sargybiniai ne taip budriai sekė „gyvenimą“ vagonuose, vagys kažkokiai gelėžgaliai pjauna galinę vagono sieną. Anišenka pasirąžęs pasakė: „Oi, kaip noriu į laisvę, kad tik greičiau“. Deja, vienoje stotelėje mus pervaė į kitą vagoną. Matyt, čekistams kilo įtarimas. Viskas prasidėjo iš naujo, tik dabar vagys lupo grindis. Mes jau už Molotovo (Permés). Pagaliau dvi grindų lentos atlupatos. Apačioje pabėgiai lekia dideliu greičiu. Pabėgimo planas tokis: kai po sustojimo traukinys pajudės, šokti į tarpa tarp bėgių ir gulti. Pirmas šoks Anišenka, paskui – mes, o paskutinis – Pšilincevas. Neprisimenu, ką rengesi daryti mano draugai. Atrodo, irgi buvo pasirengę bėgti.

Mūsų vadas laukia prigogos. Miške neilgai stovėjės traukinys pajuda. Anišenka išmetė ryšulėlį, iššoko, pabėgėjo kartu su vagonu ir dingo. Tuo metu kitame vagono gale pradėjo balsiu balsu rėkti ir daužyti į sieną tie patys vagys, kurie plėše grindis. Pšilincevas nėrė povagonu ir taip pat dingo. Mes likome.

Pasirodo, vagys žinojo, kad už pabėgimą likusiuosius konvojus žiauriai muša, o vieniams pabėgti neįmanoma. Traukinys sustojo.

(Bus daugiau)

Mirusieji nemiršta – mus tebeturtina Ju Išminties langai

(atkelta iš 1 psl.)

Tai buvo įspūdinga popietė, kai spaustuvėje buvusiuius suvienijo sprindžio dydžio knygutė. Savo akimis mačiau, kaip tekstu rinkėjos politinių kalinių maldaknygę „Vilties maldos“ pabučiavo ir dejo įspintą. Kitijausmai valdė žmones vos prieš 20 metų – idealai, bet ne nauda, nes toji maldaknygė, mano žiniomis, padėjo išlikti daugybei lietuvių.

Leidinio įvade kunigas Jonas Kastytis Matulionis SJ pastebėjo: „Kai pamačiau lietuvių katalikų kalinių maldaknygę ir išgirdau jos odisėjā po lagerius, didis skausmas suspaudė širdį... ir ją pabučiavau. Juk Sibiras pažįstamas ir man, kaip mūsų tėvams, sešems ir broliams. Maldams buvo vienintelė paguoda, viltis ir nusiraminimas.

Maldaknygė, kurią laikau rankose, parašyta 1951 metais tolimate Olžerase, Altaus kalnų, srauniu upių ir kalinių kančių kraste, ant cemento maišelių popieriaus.

Maldų autorius – prelatas Stanislovas Kiškis, Sibire buvęs kalinių ir tremtinių dvasios tėvas ir globėjas. Maldaknygė įrišo ten kalėjės Lietuvos kariuinkas, operos solistas Antanas Kučingis. Maldas užrašė, daugumą jų perrašė ir knygę globojo Antanas Seikalis.

Lageriuose maldaknygę reikėjo slėpti. Deja, pirmosios išsaugotų nepavyko – vienos kratos metu politinių kalinių jų paslėpė sniege, o vėliau neberado. Nedelsiant tokiu pat būdu buvo parašyta antroji. Ją vėl įrišo A. Kučingis ir padarė dėklą. Vėliau, jau kitame lageryje, maldaknygę papildė kitas kunigas, gaila, kad jo pavardė užmirta. Iš antrosios maldaknygės meldési Altajaus, Omsko ir Džezkazango politinių kalinių. Maldaknygę Lietuvon parsivežė ir ją išsaugojo kalinis A. Seikalis. „Žmonės melsdamiesi nemirė...

„Padék man, Viešpatie, kad savo suglebimą nugaličiau gyvenimo kietumu, kad pykti nugaličiau meilumu, atšalimą – pamaldumu. Apšies, Dieve, mano protą, uždekk valią, apvalyk kūną, pašvęsk sielą! Tegul niekad nepamirštu, kaip menka visa, kas žemiską, kaip didinga visa, kas dieviška, kaip trumpai trunka, kas laikina ir kaip ilgai tėsiasi, kas amžina“, – skaitome Šv. Augustino maldą kalinių maldaknygėje.

„Žemė kaip Motina šventa, žaliuos tegu, žydės, švaru pas mus, duona sava, kūrenam ugnį šviesią...“

Daug rankų kūrė, raše tekstus. Gal kai kurios jau nu-

sviro... O politinių kalinių lietuvių žodis – tebegyvas, tebestiprina mus ir 2009 metų Lietuvos valstybės spalį...

Šia proga privalu prisiminoti ir reikšmingą biržietės, daug dešimtmeciu su vyru Bernardo darniai Klaipėdoje gyvenančios Antaninos Aleknavičienės pasišventinėm. Tai Jos, katalikiškosios kultūros tyrėjos, pastangomis 2008 metais leidybos grupė „Druka“ išleido pasvaliečio kunigo Jono Balčiūno (1927–2008) „Laiškus iš Gulagų“, „apsivilkusius“ knygos „Šviesa tamsoje“ viršeliais. „Erškėciotas buvo dvasiškio kelias. Už meilę Dievui ir Tėvynei kunigas J. Balčiūnas gražiausius jaunystės metus praleido sovietiniuose lageriuose. Panevėžyje jis buvo išitraukės į pogrindinės organizacijos „Atžalynas“ veiklą ir tapęs jos dvasiniu vadovu. Tada jis ir parašė savo garsųjį straipsnį „Kas mes esame, ko mes norime, kaip mes tai pasiekime“. Už antisovietinę veiklą J. Balčiūnas 1954-aisiais buvo dešimčiai metų ištremtas į Sibiro lagerius /.../ Gyvenimo saulėlydyje monsinjoras kunigas J. Balčiūnas pripažino: „Ir nelaisvės gyvenimas yra vertingas“, – knygos „Šviesa tamsoje“ įvade rašo Jovita Saulėnienė.

Šių metų kovą klaipėdiečių šviesanėsi Antaninos ir Bernardo Aleknavičių rūpesčiu „Drukos“ leidybinė grupė Klaipėdoje išleido nepriekaištingai iliustruotą, dvasiniu užtaišius itin įspūdingą knygą „Atžalynas“ apie 1950–1954 metais Panevėžyje veikusią tautinę religinę moksleivių organizaciją. Monsinjoras Jonas Balčiūnas buvo jos dvasiniu vadovu ir tikėjo Lietuvos Laisve ir Tiesa.

„Vėl susivenysime mintis su visais gyvais ir mirusiais gentainiais Lietuvoje Visų Sventųjų ir Mirusiuų atminimo – Vėlinių dienomis. Su tais, kurie amžinai ramūs, bet mums čia ramybės linki iš kapinaičių, esančių pakaunėse – Čekiškėje, Kulautuvoje, Rokiškyje, Pandėlyje, Šaukėnuose, Palangoje... Mirusiuų tiesos – neginčytinos. Mus tebeturtina jų Išminties langai, prasiveriantys dėl mūsų Atminties. Mes esame ju tėsinys. Tarsi bangų kilmai Baltijos jūroje. Iškartojimai ženkli na žmonijos egzistenciją. Mirusieji lietuviams primena: „Žmogaus kokybės žiūrėkite, žmogaus kokybės!“ Susikupimo dienomis vėl gyvos mūsų Vilčių maldos, stiprinančios pasiryžimą tėsti Jų idealų tiltus.

Gediminas GRIŠKEVIČIUS

Zita Lazdauskienė

Spalio 25 d. tragiskoje avarijoje netikėtai nutrūko Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktorės Zitos Lazdauskienės gyvybės siūlas.

Zita Lazdauskienė gimė 1952 m. Šilalės rajono Nuomininkų kaimo daugiaukelėje šeimoje. Baigusi Monkiskės pradinę, mokėsi Kaltinėnų vidurinėje mokykloje. Iš bendraamžių išsiskyrė žingeidumu, ypač mėgo gimtosios kalbos pamokas, daug skaitė grožinės literatūros, žavėjosi poetiniu žodžiu. 1971 m. baigusi vidurinę mokyklą, Z. Lazdauskienė neatsitiktinai pasirinko filologijos studijas Vilniaus universitete.

1971–1991 m. dirbo Raseinių r. Kaltinėnų, Paliepių, Žvingių, Šilalės 1-oje vidurinėje bei Tauragės r. Pagramančio mokyklose. Darbštai, pareiginga, aktyvi visuomenininkė Zita Lazdauskienė nelikone pastebėta. 1991 m. ji buvo paskirta Šilalės Simono Gaudėšiaus gimnazijos direktore. Šias pareigas éjo iki 1995 m.

Lietuvai atgimstant Sąjūdžio veikloje labiausiai išryškėjo Zita Lazdauskienės organizacinės savybės, tvirtas charakteris ir apsi-

sprendimas. Nuo 1993 m. iki pat tragisko lemties éjo Tévnės sajungos (Lietuvos konseruatorių) Šilalės skyriaus pirminkės pareigas. Ji buvo partijos širdis, gebéjusi vienyti įvairaus amžiaus žmones.

Zita Lazdauskienė mylėjo Lietuvą, jos žmones. „Lietuva gimé ir kélési keletą kartų. Man itin brangus paskutinysis jos atgimimas, susijęs su Sajūdžiu, kai dar sovietinės okupacijos metais kūrėsi mūsų valstybę. Iki Kovo 11-osios Lietuvos vardas buvo Sajūdis. Atkaklus laisvės siekis, Sajūdžio dvasia ir ryžtas sugražino mus į nepriklausomą Lietuvą. Nepraraskime laisvės savoje ir Tévnėje.“ – dar vienai neseniai ji ištarė šiuos žodžius, tarsi palikdama mums savo įpareigojimą.

Nuo 1995 m. Zita Lazdauskienė buvo renkama rajono tarybos nare. 1995–1997 m. ir 1997–2000 m. buvo išrinkta savivaldybės merė, 2000–2001 m. – mero paduotoja, 2001–2003 m. – Kultūros centro metodininkė ir Simono Gaudėšiaus gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja, nuo 2003–iuju iki tragedijos žūties éjo savivaldybės administracijos direktorės pareigas.

Talentingos organizato-

Pro memoria

rės Zitos Lazdauskienės dėka LPKTS Šilalės filialas galėjo įgyvendinti visus sumanymus – statyti paminklus partizanams, leisti buvusių partizanų, tremtinių poezijos, prisiminimų knygas.

Šeima neteko rūpestingos ir mylinčios Žmonos, Mamos, Močiutės. Jaukiuose namuose liko tuštuma ir liūdesys.

Bendaradarbių, artimųjų, partijos bičiulių atmintyje ilgam išliks Zitos Lazdauskienės gyvenimo ir veiklos pamokos, stiprios ir įvairiapusių asmenybės pavyzdys. Tegul būna Jai lengva téviškės žemė.

Skaudžios netekties valandą nuoširdžiai užjaučiamame vyrą Egidijų, dukterį Egidiją, sūnų Evaldą, vaikaičius ir visus artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

ILSÉKITĖS RAMYBĖJE

Vaclova Abromaitienė

1929–2009

Gimė Narvydžių k., Skuodo valsč., ūkininku šeimoje. 1950 m. Vaclova ištekėjo už Mykolo Abromaičio. Po metų gimė sūnus. 1952 m. Abromaičių šeima buvo ištremta į Krasnojarsko kr. Revučių gyvenvietę. Vyras Mykolas dirbo garvežio mašinistu. 1955 m. Vaclova su šeima grįžo į Lietuvą. Šeima apsigyveno Šilutėje. Vaclova baigė medicinos mokyklą ir dirbo medicinos seserimi iki pensijos. Užaugino du sūnus. Prasidėjus Atgimimui, Vaclova išsiliejo į Sajūdžio veiklą. Po 1991 m. sausio išvykių, daug kartų budėjo prie AT rūmų. Ikūrus Šilutės „Tremtinio“ klubą, buvo viena iš aktyviausių tremtinių choro organizatorų ir dalyvių. Choro dainavo, kol leido sveikata. Daug kartų buvo renkama LPKTS Šilutės filialo valdybos ir tarybos nare.

Palaidota senosiose Šilutės kapinėse.

Užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Kazys Beniušis

1922–2009

Gimė Kretingos r. Alkos k. 1951 m. su broliu Juozu ištremtas į Krasnojarsko kr. Ačinsko r. Malenkių Ulajaus k. 1953 m. sukūrė šeimą su tremtine Jadvyga Malūkaite. Tremtyje gimė duktė ir sūnus. 1958 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Kretingoje. Iki pensijos dirbo Kretingos statybos remonto valdyboje staliumi dailide.

Palaidotas naujosiose Kretingos kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį Dalią, LPKTS Kupiškio filialo pirmininkės pavaduotoją, sūnų Romualdą ir artimuosius.

LPKTS Kupiškio filialas

Bronius Valevičius

1914–2009

Gimė Padovinio k., Liudvinavos valsč., ūkininku šeimoje, auginusioje du sūnus ir dukterį. Bronius baigė Padovinio mokyklos 4 klases. Dirbo tėvų ūkyje. Priklausė Nepriklausomos Lietuvos šaulių organizacijai. Mėgo skaityti knygas. Namuose buvo įsteigta šaulių biblioteka. 1945 m. per šv. Kalėdas kartu su broliu suimtas. Po žiaurių tardymų ir kankinių nuteistas 7 metus kalėti Vorkutos lageryje. Dirbo anglų kasyklose. Po lagerio buvo ištremtas į Sverdlovsko sr. Novaja Lialios gyv. Dirbo miško pramonėje. Ten sukūrė šeimą su Verute Surokaite. Tremtyje gimė du sūnūs. 1957 m. grįžo į Lietuvą. Prasidėjus Atgimimui aktyviai dalyvavo Padovinyje atstatant kryžius ir paminklą žuvusiems už Lietuvos nepriklausomybę.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, sūnus, dukterį su šeimomis ir artimuosius.

LPKTS Marijampolės filialas

Adelė Katkutė-Kazragienė

1931–2009

Gimė Paežerės-Rūdaičių k., Platelių valsč., Kretingos aps., ūkininku šeimoje. 1941 m. Rainiuose nukankintas tėvas. 1948 m. sulaukusi 16 metų, su mama ir kaitais šeimos nariais buvo ištremta į Sibirą – Tomsko sr. P. Troicko rajoną. Dėrė sunukių miško ruošos darbus. Į Lietuvą grįžo 1957 metais. Apigyveno Plungėje. Dirbo Buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate mezzgėja. 1962 metais ištakėjo už Kazimiero Kazragio. Šeima užaugino du sūnūs. Palaidota Plungės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTB Plungės skyrius

Skelbimai

Spalio 30 d. (penktadienį) 12 val. organizuojame kasmetinę Šiaulių miesto Ginkūnų kapinių tremtinių sektorius tvarkymo talką. Parūpinsime juodžemio bei smėlio.

Kviečiame aktyviai dalyvauti visus, turinčius artimųjų kapus bei užsiėmusius kapams vietas.

Spalio 30 d. (penktadienį) 13 val. LPKTS būstineje (Laisvės al. 39, Kaune) įvyks vorkutiečių politinių kalinių ir tremtinių bendruomenės susitikimas. Ilgametis tremties vietų tyrinėtojas, fotografas Gintautas Alekna pateiks šių metų informaciją ir filmą apie Vorkutą. Renginio metu bus galima įsigyti naują knygą apie Vorkutą „Gyvenimas po šiaurės pašvaiste“.

12 val. šv. Mišios Kauno Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Mirusiųjų atminimo dienos (Vėlinių) proga **lapkričio 2 d. (pirmadienį)** Klaipėdos buvusius politinius kalinius ir tremtinius bei visus klaipėdiečius maloniai kviečiame dalyvauti renginyje, skirtame prisiminti ir pagerbti žuvusius ir mirusius – kovotojus už Lietuvos laisvę, politinius kalinius ir tremtinius. **17.30 val. giesmės**, gėlių padėjimas ir žvakučių įžiebimas „Tautos kančios“ memoriale S. Daukanto g. skverelyje. **18 val. šv. Mišios** Kristaus Karaliaus bažnyčioje (Bokštų g. 10). Po pamaldų – bažnyčioje koncertas.

Lapkričio 2 d. (pirmadienį) 14 val. Kauno Petrašiūnų kapinėse, Tautos kančios memoriuje, paminėsime politinius kalinius ir tremtinius, kurie negrįžo, kurių nežinomas palaidojimo vietas, kurių jau néra tarp mūsų.

Dalyvaus Kauno buvusiu tremtinių ir politinių kalinių choras „Ilgesys“. Kviečiame dalyvauti.

SL289

Redaktorė - Jolita Navickienė

Redakcija: Aušra Šuopytė,

Dalia Maciukevičienė,

Vesta Milerienė

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214

Indeksas 0117. El. paštas: tremtinys@erdves.lt, LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440, Nr.LT18 70440600 0425 8365.

Spausdino spaustuvė UAB "Rinkos aikštė", Josvainių g. 41, Kėdainiai

Offsetinė spaudo 2 sp. lankai. Tiražas 3510. Užs. Nr.

Kaina 1,60 Lt

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.